

Josep Soler i Palet: fonament de la historiografia terrassenca (1859-1921)¹

Àngels Ventayol i Bosch

Aquest treball té com a objectiu realitzar una nova aproximació al polític i historiador terrassenc Josep Soler i Palet, relacionant la seva trajectòria humana amb la producció escrita. Això ens permet conèixer millor un moment històric concret, alhora que mostra la seva transcendència en el moviment polític i cultural català del final de segle XIX i començament del XX. En segon lloc, el treball també pretén estudiar el personatge des de l'àmbit historiogràfic, per posar-lo en el lloc que li correspon dins d'aquest, així com per mostrar la importància de les aportacions locals dins de la historiografia catalana.

Per a la realització del treball s'ha analitzat, en primer lloc, l'abundós i divers material conservat a l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa. Entre aquest material destaca una autobiografia, inèdita, de Soler i Palet, en la qual ens parla de fets importants de la seva vida, i el fons epistolar, que esdevé importantíssim per a estudiar els contactes del personatge amb estudiosos de primer ordre del moment, amb polítics, centres catalanistes, fins i tot amb algun historiador estranger. L'anàlisi d'aquest fons permet verificar la relació i la implicació de Soler i Palet en el corrent ideològic i polític del final del segle XIX.

En segon lloc, s'ha utilitzat tota l'obra històrica de l'autor. Aquesta està dividida entre el que ha estat publicat en format de llibre, que inclou la *Monografia Històrica Terrassenca*, i el conjunt d'articles històrics publicats en diversos butlletins i revistes.

Finalment, s'han analitzat els articles d'opinió i polítics de l'autor, més de set-cents, que foren publicats en diverses revistes, majoritàriament locals.

El treball analitza l'entorn familiar, els estudis, interessos i afeccions de Soler i Palet, així com la relació amb les institucions culturals de Terrassa primer, i de Barcelona a partir de la residència en aquesta ciutat. Però, en el que es centra el treball són els dos eixos més importants al voltant dels quals va girar la vida de l'autor: el catalanisme polític i la història.

Pel que fa al vessant catalanista, es destaca com Soler i Palet va ser l'introduïdor del moviment catalanista a Terrassa, a partir de la creació del Centre Català

1. Treball d'investigació de 9 crèdits dirigit per el Dr. Antoni Simon i Tarrés (2002). Departament d'Història Moderna i Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona.

de Terrassa i de l'Agrupació Regionalista. També s'analitza la teorització que l'autor va fer sobre el fet catalanista, en un moment en què aquest terme era encara quelcom per precisar i matisar. Soler i Palet busca els orígens del moviment contemporani en les revoltes catalanes de 1640 i 1705, coincidint amb el plantejament predominant en el pensament polític i històric català del final del XIX.

Davant del centralisme que domina Catalunya, així com davant de la corrupció que veu en els polítics madrilenys, Soler i Palet veu la solució en la regeneració de l'Estat partint de Catalunya. No pensa en la separació de Catalunya respecte de la resta d'Espanya, sinó en la unió, tot rebutjant la unificació i la unitat. Soler i Palet també parla de conuiu en germanor amb la resta de regions. En aquest sentit el discurs de Soler i Palet coincideix amb el de Valentí Almirall, amb el qual es va relacionar. La correspondència d'Almirall adreçada a Soler i Palet és prou significativa pel que fa a l'escissió viscuda dins el Centre Català de Barcelona el 1887.

Quant al vessant històric, el treball fa una anàlisi detallada de les obres més importants, especialment les monografies terrassenques, així com dels articles històrics més destacables.

El moment en què Soler i Palet s'introdueix en l'àmbit historiogràfic coincideix amb una gran efervescència creadora, en un moment de gran vitalitat cultural, en el marc del modernisme. En aquest context la història esdevé la via per a legitimar el nacionalisme català. Soler i Palet entén bé la funció de l'historiador en la vertebració d'una consciència nacional catalana, i s'adona de la importància de les històries locals i comarcals per a construir la història global de Catalunya.

Soler i Palet aporta un esperit d'investigació rigorós a la historiografia local terrassenca, i en posa les bases. Amb ell la història local es separa de la llegenda. En aquest sentit, Soler i Palet es pot encabir dins la generació d'historiadors catalans de transició, a cavall entre el segle XIX i el XX. Aquesta generació d'historiadors representen una represa neoromàntica pel seu interès accentuat en la història política del temps de la Corona catalanoaragonesa, però amb una voluntat per canalitzar aquest interès vers un rigor metodològic positivista. Soler i Palet comparteix aquests criteris, i a més a més es relaciona amb les figures més representatives d'aquesta generació. També forma part, com ells, de les institucions culturals que representen els centres de trobada d'aquesta intel·lectualitat.

El treball pretén incidir en la transcendència de Soler i Palet dins i fora de la seva ciutat, i demostrar com va transcendir dins el ric moviment cultural i historiogràfic català de tombants de segle, i va posar les bases de la historiografia a Terrassa.